

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 395/2015-36

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 27. októbra 2015 v senáte zloženom z predsedu Rudolfa Tkáčika, zo sudkyne Jany Baricovej a sudcu Ľubomíra Dobríka vo veci sťažnosti spoločnosti CITIUS, s. r. o. v likvidácii, Krakovská 19, Košice, zastúpenej advokátkou JUDr. Veronikou Kitovou, Štúrova 20, Košice, pre porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Poprad v konaní vedenom pod sp. zn. 9 C 791/2002 takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo spoločnosti CITIUS, s. r. o. v likvidácii na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prerokovanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Poprad v konaní vedenom pod sp. zn. 9 C 791/2002 p o r u š e n é b o l i .

2. Okresnému súdu Poprad p r i k a z u j e vo veci vedenej pod sp. zn. 9 C 791/2002 konať bez zbytočných prieťahov.

3. Spoločnosti CITIUS, s. r. o. v likvidácii finančné zadostučinenie n e p r i z n á v a .

4. Okresný súd Poprad j e p o v i n n ý uhradiť spoločnosti CITIUS, s. r. o. v likvidácii trovy právneho zastúpenia v sume 296,44 € (slovom dvestodeväťdesiatšesť eur a štyridsaťštyri centov) na účet jej právnej zástupkyne advokátky JUDr. Veroniky Kitovej, Štúrova 20, Košice, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením sp. zn. III. ÚS 395/2015 z 18. augusta 2015 prijal na ďalšie konanie sťažnosť spoločnosti CITIUS, s. r. o. v likvidácii (ďalej len „sťažovateľka“, v citáciách aj „sťažovateľ“ alebo „navrhovateľ“), zastúpenej advokátkou JUDr. Veronikou Kitovou, Štúrova 20, Košice, v ktorej namietala porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prerokovanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Poprad (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 9 C 791/2002.

Sťažovateľka v sťažnosti doplnenej podaním z 8. apríla 2015 namietala neprimeranú dĺžku konania sp. zn. 9 C 791/2002 vedeného na okresnom súde o zaplatenie dlhu s príslušenstvom. Uvedené konanie začalo žalobným návrhom právneho predchodcu sťažovateľky, ktorý bol okresnému súdu doručený 24. októbra 2002. Sťažovateľka vstúpila do konania 12. mája 2010, kedy nadobudlo právoplatnosť uznesenie okresného súdu z 30. marca 2010, ktorým bola pripustená zmena účastníkov na strane navrhovateľa.

Napriek tomu, že okresný súd vo veci už dvakrát meritórne rozhodol, jeho rozhodnutia boli odvolacím súdom zrušené a vrátené okresnému súdu na ďalšie konanie, pričom napadnuté konanie nebolo dosiaľ napriek jeho 13-ročnému priebehu právoplatne skončené.

Na základe uvedených skutočností sťažovateľka žiada, aby ústavný súd vo veci jej sťažnosti rozhodol týmto nálezom:

„Základné právo sťažovateľa CITIUS, s. r. o., v likvidácii, Krakovská 19, 040 11 Košice, IČO: 36491632, zastúpená likvidátorom [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], bytom [REDAKOVANÉ] na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a slobôd postupom Okresného súdu Poprad pod sp. zn. 9 C/791/2002 porušené bolo.

Okresnému súdu Poprad v konaní vedenom pod sp. zn. 9 C/791/2002 prikazuje konať tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

Firme CITIUS, s. r. o., v likvidácii, Krakovská 19, 040 11 Košice, IČO: 36491632, zastúpenej likvidátorom [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], bytom [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] priznáva primerané finančné zadosťučinenie v sume 20.000,00 € (slovom dvadsaťtisíc Eur), ktoré je Okresný súd Poprad povinný vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

Okresnému súdu Poprad ukladá zaplatiť trovy právneho zastúpenia právnej zástupkyňi JUDr. Veronike Kitovej za zastupovanie v konaní pred Ústavným súdom SR vo výške 939,48 € na účet vedený v [REDAKOVANÉ], č. účtu [REDAKOVANÉ] do jedného mesiaca od právoplatnosti tohto nálezu.“

Okresný súd sa na základe výzvy ústavného súdu vyjadril k sťažnosti podaním sp. zn. Spr/368/2015 doručeným ústavnému súdu 2. júla 2015, v ktorom uviedol:

„Predmetom konania je žaloba o zaplatenie 2.871,27 eur s príslušenstvom z titulu neuhradeného nájomného. Ako vyplýva z doteraz vykonaného dokazovania možno konštatovať, že ide o vec skutkovo zložitejšiu a vybavovanie tejto veci ovplyvňuje aj výrazný počet procesných návrhov, s ktorými sa súd musel vysporiadať. Ide predovšetkým

o opakované návrhy na zmenu účastníka konania, návrhy na oslobodenie od súdnych poplatkov, návrhy na ustanovenie zástupcov z radov advokátov a tiež návrh na vydanie predbežného opatrenia.“

Okresný súd poukázal aj na správanie samotného sťažovateľa, ktoré podľa názoru súdu výrazným spôsobom ovplyvňuje doterajšiu dĺžku konania. Z vyjadrenia okresného súdu vyplynulo, že sťažovateľ sa až 17-krát nezúčastnil súdnych pojednávaní buď z dôvodov, že mu nebolo doručené predvolanie na pojednávanie, pretože predvolanie si nevyzdvihol v odbernej lehote, alebo svoju neúčasť ospravedlňoval z rôznych dôvodov, ktoré sa týkali aj objektívnych skutočností, napr. zdravotné problémy, avšak ide o skutočnosti, ktoré sa vyskytli na strane navrhovateľa, a teda nemožno neprihliadať na tieto skutočnosti pri hodnotení celkovej dĺžky konania.

Okresný súd poukázal na prehľad úkonov v danej veci, ktorý bol súčasťou jeho vyjadrenia k sťažnosti a z ktorého je zrejmé, v koľkých prípadoch muselo byť pojednávanie odročené práve z dôvodu neúčasti navrhovateľa. Taktiež poukázal aj na rozsah vykonaného dokazovania v doterajšom priebehu konania a na skutočnosť, že v priebehu konania došlo z objektívnych dôvodov (odchod do dôchodku, dočasné pridelenie na Krajský súd v Prešove) viackrát k zmene zákonného sudcu, pričom každý zákonný sudca po pridelení veci potrebuje určitý časový priestor na oboznámenie sa so spisom.

K vyjadreniu okresného súdu k sťažnosti zaujala sťažovateľka v podaní doručenom ústavnému súdu 14. októbra 2015 stanovisko súhlasiac s tým, že „*táto vec - 9C 791 /2002 prebieha už 13-ty rok, že v období od 22. 10. 2008 do 10. 05. 2012, t. j. 3,5 (tri a pol) roka sa vo veci nepojednávalo a že za celé obdobie - 13 rokov, vec bola pridelená štyrom sudcom: JUDr. Robochová, JUDr. Zelený, JUDr. Kohút a JUDr. Soliarová*“.

Popierala však ako nepravdivé tvrdenie predsedu súdu, že «*na pojednávanie dňa 15. 05. 2003 sa nedostavil navrhovateľ, odporkyňa bola prítomná, súd ju vypočul, pričom z jej výpovede bolo zrejmé, že dňa 14. 05. 2003 stretla konateľa spoločnosti [REDAKOVANÉ] osobne, tento sa zdržoval v Poprade... toto vyjadrenie nie je pravdivé. Ak by sa navrhovateľ dňa 14. 05. 2003 aj zdržiaval v Poprade, o pojednávaní nemohol vedieť.*

Zo zápisnice z nemeritórneho pojednávania dňa 15. 05. 2003: „Po vyvolaní veci súd zisťuje, že sa nedostavil navrhovateľ, u ktorého je závada v doručení“ z dôvodu, že nedoručil predvolanie na adresu navrhovateľa. Súd pochybil a preto muselo byť aj toto pojednávanie odročené.».

Za nepravdivé považovala aj tvrdenie žalovanej a využitie tohto tvrdenia predsedom Okresného súdu Poprad, že „žalovaná stretla [REDAKOVANÉ] v Poprade dňa 14.05.2003 je výmysel zrejme za tým účelom, aby na [REDAKOVANÉ] vrhlo negatívne svetlo, aby ho označil za zlého. Sídlo žalobcu bolo a vždy je v Košiciach. Dňa 14. 05. 2003 sa [REDAKOVANÉ] zúčastnil pojednávania na Okresnom súde Košice 1, vo veci vedenej na OS Košice 1 pod sp. zn.: 27 Cb 1145/93. Dôkazom je zápisnica z pojednávania na OS Košice 1 zo dňa 14. 05. 2003 v konaní 27 Cb 1145/93.“.

Poukázala na to, že „v roku 2002 utrpel [REDAKOVANÉ] - konateľ žalobcu ťažké zranenie, keď mu dvakrát (2 krát) operovali hlavu pre poškodenie mozgu, našťastie úspešne. Vzhľadom na túto skutočnosť a vzhľadom na priebeh liečenia konateľ žalobcu sa vždy riadne a včas ospravedlnil súdu: raz pre práceneschopnosť, raz pre účasť na pojednávaní na súde v Prahe, raz pred Krajským súdom v Ostrave. Konateľ sa pokúšal o preloženie pojednávania pred OS v Prahe - čo bol odvolací súd, ako aj pred OS v Ostrave - tiež druhostupňový súd, bolo mu však oznámené, že účasť na odvolacích súdoch má prednosť pred účasťou na prvostupňovom súde. Túto skutočnosť navrhovateľ vždy dokladoval Okresnému súdu Poprad.

Konateľ [REDAKOVANÉ] vypovedal k veci pred Okresným súdom Košice 2 dňa 07. 09. 2004 a dňa 22. 11. 2005. Mal zdravotné problémy, a mal právnu zástupkyňu, ktorá ho zastupovala a ktorú mal súd predvolávať na pojednávania. Výpovede konateľ pre OS Košice 2 podľa nášho názoru boli vyčerpávajúce a keď súd mal vedomosť o zdravotných problémoch navrhovateľa, nemusel kvôli jeho ospravedlnenej neúčasti pojednávania odročovať, mohol konať s právnym zástupcom.

Vo vyjadrení predsedu súdu je viackrát uvádzaná dôvod odročenia pojednávania pre ospravedlnenú neúčasť navrhovateľa, ale neuvádza, že napr. na čl. 77 v súdnom spise na pojednávaní dňa 14. 10. 3004 (správne má byť 14. 10. 2004, pozn.) (kde žalobca svoju

neúčast písomne ospravedlnil): „súd dnešné pojednávanie odročuje na neurčito za účelom predvolania účastníkov, odporkyňu s vyhrážkou predvedenia.“»

Tiež poukázala na to, že „počas celého konania prvostupňový súd neprijal návrh žalobcu na súdnoznalecké dokazovanie pravosti podpisu konateľa žalobcu [REDAKOVANÉ] na zmluve o zrušení prenájmu zo dňa 23. 11. 2001, ako aj súdnoznalecké dokazovanie, že túto zmluvu o zrušení prenájmu zo dňa 23. 11. 2001 [REDAKOVANÉ] nepísal, ani nepodpísal“.

Tvrdila naďalej, že „zmluvu o zrušení prenájmu zo dňa 23. 11. 2001 napísala žalovaná na tom istom písacom stroji, na ktorom je napísaná aj jej faktúra č. 1/M/18. 2. 2002, ktorú do spisu dodala žalovaná ako prílohu k protižalobe o zaplatenie 238 172.- Sk, protižaloba je v spise na č. l. 19“.

Tiež tvrdila, že „podpis [REDAKOVANÉ] na tejto zmluve o zrušení prenájmu zo dňa 23. 11. 2001, je prenesený zo zmluvy o prenájme zo dňa 30. 10. 2001- to sa dá zistiť aj voľným okom, aj znaleckým posudkom“.

Ďalej uviedla, že „po vyhlásení rozsudku OS Poprad dňa 23. 01. 2006 žalobca podal odvolanie, Krajský súd Prešov tento rozsudok zrušil, vrátil vec súdu prvého stupňa z dôvodu, aby sa OS Poprad vypořiadal s vierohodnosťou listiny označenej ako zmluva o zrušení prenájmu z 23. 11. 2001.

Okresný súd Poprad toto uznesenie ignoroval a návrhy žalobcu, ktoré boli v súlade so zrušujúcim uznesením KS Prešov, aby súd nariadil znalecké dokazovanie, zamietol. Naproti tomu sústavne ukladal žalobcovi, aby žalobca predložil súdu originál zmluvy o zrušení prenájmu zo dňa 23. 11. 2001 aj napriek niekoľkonásobnému uisťovaniu, že žalobca takúto zmluvu nemá, nepísal ju a nepodpísal ju.

Aj 13. 04. 2007 žalobca cestou právnej zástupkyne písomne dal návrh a žiadal, aby súd ustanovil znalca, čo súd neprijal“.

Pre vysvetlenie uviedla, že „podpis [REDAKOVANÉ] na listine č. l. 2b v súdnom spise s názvom Zmluva o zrušení prenájmu je prenesený zo Zmluvy o prenájme zo dňa 30. 10. 2001 (22. 11. 2001)ktorá je vyhotovená len v jednom exemplári a to tak, že pôvodný dátum 22. 11. 2001 uvedený na tejto zmluve bol prečiarknutý a nahradený novým dátumom 30. 10. 2001. Túto zmenu dátumu z 22. 11. 2001 na nový dátum 30. 10. 2001 si vyžiadala

žalovaná, lebo si chcela čo najskôr vybaviť živnostenský list a Živnostenský úrad by jej bol vydal živnostenský list ku dňu 22. 11. 2001. Žalovaná požiadala [REDAKOVANÉ] o zmenu dátumu na zmluve o prenájme a to tak, že dátum 22. 11. 2001 bol prečiarknutý a nahradený novým dátumom 30. 10. 2001. Zdôrazňujeme, že táto zmena dátumu bola urobená len na jednej zmluve o prenájme a to na tej, ktoré vlastní žalovaná a ktorej kópiu do spisu na OS Poprad na č. l. 7 dodala žalovaná.

Dňa 7. decembra 2012 prvostupňový súd rozsudkom žalobu zamietol. Po odvolaní žalobcu Krajský súd Prešov znova zrušil napadnutý rozsudok a vrátil vec súdu prvého stupňa na doplnenie dokazovania.

Žalobca je presvedčený, že ak by OS Poprad vyhovel jeho návrhu, ustanovil znalca, celá vec mohla byť skončená.

Prvostupňový súd Okresný súd Poprad nepostupoval v zmysle názoru a rozhodnutí Ústavného súdu, že: súd musí každú vec prerokovať a rozhodnúť tak, aby voči účastníkom postupoval nezaujato a neutrálne, žiadnemu z nich nenadržal a objektívne posúdil všetky skutočnosti závažné pre rozhodnutie vo veci. Keďže súd prvého stupňa nevyhovel návrhom žalobcu na dokazovanie, musel sa žalobca so svojimi návrhmi a nárokmi obrátiť na odvolací súd a využiť inštitút odvolania, aby sa domohol svojich práv.“.

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože dospel k názoru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú

Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 48 ods. 2 prvej vety ústavy každý má právo, aby sa jeho vec prerokovala bez zbytočných prieťahov.

Podľa čl. 6 ods. 1 prvej vety dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch.

Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia štátneho orgánu. Samotným prerokovaním veci na súde alebo inom štátnom orgáne sa právna neistota neodstráni. K vytvoreniu želateľného stavu, t. j. stavu právnej istoty, dochádza až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iného štátneho orgánu. Preto na splnenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy nestačí, aby štátne orgány vec prerokovali, prípadne vykonali rôzne úkony bez ohľadu na ich počet (I. ÚS 10/98).

Povinnosťou súdov vyplývajúcou zo základného práva účastníkov súdneho konania na prerokovanie ich veci bez zbytočných prieťahov v kontexte medzinárodných záväzkov Slovenskej republiky garantovať účastníkom súdneho konania právo na prerokovanie ich veci v primeranej dobe (v zmysle čl. 6 ods. 1 dohovoru) je zabezpečiť odstránenie stavu právnej neistoty osoby domáhajúcej sa rozhodnutia štátneho orgánu v primeranej dobe (III. ÚS 111/04, III. ÚS 11/05).

Otázku existencie zbytočných prieťahov v konaní, a tým aj porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, skúma ústavný súd vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti prípadu podľa právnej a faktickej zložitosti veci, podľa správania účastníkov konania a spôsobu, akým v konaní postupoval súd (II. ÚS 74/97). Tieto tri kritériá zohľadňuje

pri namietaní porušenia práva na prerokovanie veci súdom v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru aj Európsky súd pre ľudské práva (III. ÚS 111/02, III. ÚS 29/03).

Ústavný súd konštatuje, že v prípade sťažovateľky došlo k procesnoprávnemu nástupníctvu (sukcesii), teda k zmene doterajšieho účastníka konania na strane navrhovateľa, a to na základe singulárnej sukcesie (zmluva o postúpení pohľadávky). Keďže singulárna sukcesia (na rozdiel od univerzálnej sukcesie) nevyvoláva automaticky aj procesnoprávne nástupníctvo (sukcesiu), musel konajúci súd (odporca) uplatňovanú zmenu svojím uznesením pripustiť. Na základe návrhu sťažovateľky na pripustenie zmeny účastníkov konania doručeného okresnému súdu 31. júla 2009 okresný súd svojím uznesením z 30. marca 2010 návrhu sťažovateľky na zmenu účastníkov konania na strane navrhovateľa vyhovel. Právoplatnosťou tohto uznesenia (12. máj 2010) vstúpila sťažovateľka do predmetného konania v tom štádiu, v akom sa nachádzalo pred zmenou účastníkov konania. Tým sa zmena účastníkov konania líši od zámény účastníkov konania (§ 92 ods. 4 Občianskeho súdneho poriadku), kde nedochádza k vstupu do doterajšieho procesnoprávneho vzťahu a kde právoplatnosťou uznesenia o povolení zámény vzniká nový procesnoprávny vzťah.

Uvedená skutočnosť má podľa názoru ústavného súdu zásadný význam pre vymedzenie obdobia, ktoré podlieha posúdeniu namietanej protiústavnosti konania okresného súdu, pretože v uvedenom prípade v dôsledku súdom povolenej zmeny účastníkov konania nedošlo k vzniku nového procesnoprávneho vzťahu, ale k procesnoprávnemu nástupníctvu do už existujúceho procesnoprávneho vzťahu.

Aj s prihliadnutím na tento záver ústavný súd dospel k záveru, že sťažovateľka môže uplatňovať právo na konanie bez zbytočných prieťahov aj pre štádium konania, ktoré predchádzalo tejto zmene.

1. Predmetom posudzovaného konania pred okresným súdom je rozhodovanie o zaplatenie dlhu s príslušenstvom z titulu neuhradeného nájomného. Ide o konanie, ktoré

spravidla nebýva skutkovo zložitá, v tomto prípade však ústavný súd pripúšťa určitú mieru skutkovej zložitosti veci, ktorá mala vplyv na predĺženie priebehu napadnutého konania.

Ide predovšetkým o opakované návrhy na zmenu účastníka konania, návrhy na oslobodenie od súdnych poplatkov, na ustanovenie zástupcov z radov advokátov a návrhy na vydanie predbežného opatrenia.

Po právnej stránke vec nie je osobitne náročná. Návrhy tohto typu tvoria časť a bežnú agendu okresných súdov. V danej veci sa však musel okresný súd vysporiadať s viacerými procesnými návrhmi, čo taktiež neprispelo k rýchlosti konania.

2. Ďalším kritériom, podľa ktorého ústavný súd posudzoval priebeh napadnutého konania, bolo správanie sťažovateľky a jej právnych predchodcov.

Ústavný súd konštatuje, že sťažovateľka a jej právni predchodcovia svojím správaním zásadným spôsobom ovplyvnili priebeh a dĺžku napadnutého konania.

Sťažovateľka a jej právni predchodcovia sa nedostavili v priebehu napadnutého konania na viac ako 10 nariadených pojednávaní, ktoré v dôsledku uvedeného museli byť odročené. Z tohto hľadiska nie je podstatné, či dôvodom neúčasti bola práceneschopnosť, liečenie alebo kolízia s termínom iného pojednávania. V uvedenej súvislosti ústavný súd uznáva, že práceneschopnosť alebo liečebný pobyt sú relevantným dôvodom na ospravedlnenie neúčasti na pojednávaniach pred všeobecnými súdmi, nemožno však pri rozhodovaní o sťažnosti takéhoto účastníka na prieťahy v konaní neprihliadnuť na tieto okolnosti, pokiaľ skutočne mali preukázateľný dopad na celkovú dĺžku trvania doterajšieho konania.

Priebeh konania bol nepochybne výrazne spomalený aj neúčastou na výsluchoch, ktoré mali byť vykonané dožiadaným súdom postupne 23. februára 2004, 13. mája 2004, 10. júna 2004 a 29. augusta 2004. Výsluch sťažovateľky bol napokon dožiadaným súdom

vykonaný až 7. septembra 2004, teda takmer po roku od momentu, kedy o jeho vykonanie požiadal okresný súd.

Uvedené skutočnosti podľa názoru ústavného súdu do istej miery spochybňujú aj skutočný záujem sťažovateľky a jej právnych predchodcov na odstránení stavu právnej neistoty v napadnutom konaní. O uvedenom svedčí aj skutočnosť, že sťažovateľka uplatnila účinný prostriedok nápravy v podobe sťažnosti na prieťahy v konaní predsedovi okresného súdu v zmysle § 62 a nasl. zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov až 14. augusta 2014, teda po takmer 12-tich rokoch od začiatku napadnutého konania.

Ústavný súd považuje za dôležité taktiež zdôrazniť, že sťažovateľka má v napadnutom konaní v súčasnosti procesné postavenie navrhovateľa už iba formálne, pretože vecne aktívne legitimovaným na vymáhanie pohľadávky na základe zmluvy o postúpení pohľadávky z 15. júla 2013 uzavretej v zmysle § 524 až § 530 Občianskeho zákonníka sa stal [REDAKOVANÉ] ako fyzická osoba, ktorý je súčasne likvidátorom sťažovateľky.

3. Pokiaľ ide o postup okresného súdu v posudzovanom konaní, ústavný súd prihliadal na § 100 ods. 1 prvú vetu Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“), podľa ktorej len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá. Aj keď postup okresného súdu bol okrem obdobia nečinnosti od 22. októbra 2008 do 30. marca 2010 v zásade plynulý, bez väčších intervalov medzi jednotlivými procesnými úkonmi, na druhej strane bol postihnutý neefektívnosťou.

Nepochybným dôkazom neefektívnosti postupu okresného súdu v napadnutom konaní sa javí aj skutočnosť, že krajský súd dvakrát zrušil meritórne rozhodnutia okresného súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

V prvom prípade krajský súd uznesením sp. zn. 9 Co 55/2006 z 25. apríla 2007 zrušil rozsudok okresného súdu z 23. januára 2006, keď v odôvodnení okrem iného uviedol:

„Tak, ako bolo konštatované, pre rozhodnutie vo veci je podstatné zistenie, či došlo k ústnej, prípadne písomnej dohode účastníkov o bezplatnom užívaní týchto nebytových priestorov odporkyňou v období od 20. 12. 2001 do 12. 2. 2002, resp. či odporkyňa účinne vzniesla započítaciu námietku svojej pohľadávky vo výške 58.172,-- Sk.

Keďže v priebehu prvostupňového konania navrhovateľ navrhol vykonať doplnenie dokazovania znaleckým posudkom na posúdenie platnosti zmluvy o zrušení prenájmu zo dňa 23. 11. 2001, pričom prvostupňový súd tento jeho návrh neakceptoval, čo mohlo mať za následok nesprávne právne posúdenie veci, odvolací súd musel rozsudok súdu prvého stupňa zrušiť a vec vrátiť súdu prvého stupňa na ďalšie konanie (§ 221 ods. 1 písm. h) ods. 3 O. s. p.). Pri svojom novom rozhodnutí vo veci je prvostupňový súd viazaný právnym názorom vysloveným týmto uznesením odvolacieho súdu (§ 226 O. s. p.).“

V druhom prípade krajský súd uznesením sp. zn. 9 Co 44/2013, 9 Co 45/2013, 9 Co 54/2014 a sp. zn. 9 Co 55/2014 z 10. júna 2014 zrušil aj rozsudok okresného súdu zo 17. decembra 2012, keď v odôvodnení okrem iného uviedol:

„Prvostupňový súd netvrdil žiaden iný dôvod neplatnosti zmlúv o postúpení pohľadávky zo dňa 28. 9. 2006 a zo dňa 15. 7. 2009. Žalovaná žiaden dôvod neplatnosti týchto zmlúv nebola oprávnená tvrdiť vzhľadom k tomu, že jej vo všetkých prípadoch postúpenia pohľadávky bolo postupom oznámené postúpenie pohľadávky novému postupníkovi (§ 526 ods. 2 Občianskeho zákonníka, R 16/2004).

Preskúmaný rozsudok sa naviac vo svojom odôvodnení vôbec nezaoberá ďalšími právne významnými skutočnosťami, na základe ktorých mala byť posudzovaná oprávnenosť podanej žaloby. V dôsledku toho je v tejto časti rozsudok nepreskúmateľný pre nedostatok dôvodov. Takáto nepreskúmateľnosť má za dôsledok odňatie práva účastníkov na súdnu ochranu, čo je dôvodom pre zrušenie napadnutého rozsudku podľa § 221 ods. 1 písm. f) O. s. p.

V čase vyhlásenia preskúmaného rozsudku bola v postavení veriteľa, a teda v postavení žalobcu, spoločnosť CITIUS, s.r.o. v likvidácii, so sídlom Košice, Krakovská 19,

IČO: 36 491 632. Následne na základe ďalšej zmluvy o postúpení pohľadávky zo dňa 15. 7. 2013 tento veriteľ postúpil pohľadávku voči žalovanej [REDAKOVANÉ], bytom [REDAKOVANÉ], teda tomu istému subjektu, ktorý bol majiteľom tejto pohľadávky už na základe zmluvy zo dňa 24. 3. 2004. V tomto prípade sa ale postupník s postupcom dohodli na tom, že naďalej bude túto pohľadávku vymáhať spoločnosť CITIUS, s.r.o. v likvidácii, t. j. doterajší žalobca, pričom tak ale bude robiť síce vo svojom mene, ale na účet postupníka [REDAKOVANÉ]. Keďže v danom prípade posledné postúpenie pohľadávky bolo oznámené žalovanej dlžníčke, musel doterajší žalobca (postupiteľ) preukázať dlžníčke súhlas postupníka, t. j. nového veriteľa s týmto vymáhaním (§ 530 ods. 1 Občianskeho zákonníka). Takéto oznámenie zaslal doterajší žalobca (postupca - postupiteľ) žalovanej dňa 26.8.2013. Súčasťou tohto oznámenia mal byť písomný súhlas [REDAKOVANÉ] ako postupníka s týmto vymáhaním na jeho účet.

Návrh na pripustenie zmeny na strane žalobcu v tomto súdnom konaní zo dňa 2. 9. 2013, podaný doterajším žalobcom, bol následne podaním došlým dňa 16. 10. 2013 vzatý späť, pričom tak postupca, ako aj postupník zotrvali na návrhu, aby napriek uzavretej zmluvy o postúpení pohľadávky zo dňa 15. 7. 2013 pokračoval v tomto konaní ako žalobca CITIUS, s.r.o. v likvidácii, so sídlom v Košiciach s tým, že predmetnú pohľadávku bude vymáhať vo svojom mene, ale na účet postupníka, t. j. [REDAKOVANÉ].

Právnym dôsledkom takejto dohody medzi postupcom a postupníkom zo zmluvy zo dňa 27. 8. 2013 je na jednej strane skutočnosť, že formálne ako žalobca je naďalej označovaná spoločnosť CITIUS, s.r.o. v likvidácii, so sídlom v Košiciach. Druhým dôsledkom je však skutočnosť, že vecne legitimovaný na vymáhanie tejto pohľadávky je v súčasnosti už [REDAKOVANÉ].“

Ústavný súd vo svojej predchádzajúcej judikatúre poukázal na to, že nielen nečinnosť, ale aj neefektívna, resp. nesústredená činnosť štátneho orgánu (všeobecného súdu) môže zapríčiniť porušenie ústavou zaručeného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov, ak činnosť štátneho orgánu nesmerovala k odstráneniu právnej neistoty týkajúcej sa tých práv, kvôli ktorým sa sťažovateľka obrátila na štátny orgán,

aby o jej veci rozhodol (obdobne napr. IV. ÚS 22/02, IV. ÚS 380/08, III. ÚS 103/09, I. ÚS 7/2011).

Pri konštatovaní neefektívnosti postupu okresného súdu v napadnutom konaní zobral ústavný súd do úvahy najmä tú skutočnosť, že napadnuté konanie ako celok nebolo právoplatne skončené ani po 13 rokoch od jeho začatia, čo nie je z ústavnoprávneho hľadiska akceptovateľné. Preto nemohol ústavný súd ani zohľadniť námietku okresného súdu uvedenú vo vyjadrení k sťažnosti, že sťažovateľka neposkytla žiadnu príležitosť na odstránenie protiprávneho stavu. V tejto súvislosti už ústavný súd judikoval, že ak už konanie trvá neprimerane dlho, má všeobecný súd venovať zvláštnu pozornosť jeho urýchleniu (III. ÚS 146/05).

Vychádzajúc z uvedeného ústavný súd dospel k záveru, že doterajším postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 9 C 791/2002 došlo k zbytočným prieťahom, a tým aj k porušeniu základného práva sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

III.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha. Z ustanovenia § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde vyplýva, že ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo

alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Sťažovateľka vo svojej sťažnosti žiadala aj o priznanie finančného zadosťučinenia v sume 20 000 € z dôvodov v nej uvedených.

Priznanie finančného zadosťučinenia, ktoré je peňažnou protihodnotou utrpenej nemajetkovej ujmy, podľa názoru ústavného súdu v tomto prípade neprichádza do úvahy, pretože sťažovateľka zásadným spôsobom prispela k predĺženiu priebehu napadnutého konania, na čo ústavný súd poukázal pri vyhodnotení veci podľa druhého kritéria, a preto ústavný súd v okolnostiach danej veci sťažovateľke finančné zadosťučinenie nepriznal (bod 3 výroku tohto nálezu).

Ústavný súd musel zobrať do úvahy, že od 24. marca 2004 vystupuje na strane navrhovateľa [REDAKOVANÉ], a to striedavo ako fyzická osoba alebo v dvojjedinom postavení ako likvidátor (pôvodného navrhovateľa), resp. sťažovateľ. Opätovné postupovanie pohľadávky a najmä pozícia postupníka (tobôž nie vymáhanie pohľadávky na cudzí účet, ako to je v súčasnosti) určite nenapĺňa podmienky kogentných zákonných ustanovení pre spoločnosť v likvidácii (teda zrušení) a jej likvidátora podľa § 70 až § 72 Obchodného zákonníka.

Ústavný súd považoval preto výrok o porušení základného práva sťažovateľky a výrok, ktorým prikázal okresnému súdu v predmetnej veci konať bez zbytočných prieťahov, za dostatočnú ochranu jej práv.

Ústavný súd napokon rozhodol aj o úhrade trov konania sťažovateľky, ktoré jej vznikli v dôsledku jej právneho zastúpenia v konaní vedenom ústavným súdom advokátkou JUDr. Veronikou Kitovou. Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný

súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

Sťažovateľka si uplatnila trovy konania v celkovej sume 939,48 €.

Ústavný súd pri rozhodovaní o priznaní trov konania vychádzal z priemernej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za I. polrok 2014, ktorá bola 839,83 €. Úhradu priznal za dva úkony právnej služby (prevzatie a prípravu zastúpenia a spísanie sťažnosti a jej podanie) v súlade s § 1 ods. 3, § 11 ods. 3 a § 13a ods. 1 písm. a) a c) vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“) v sume 279,66 € (za dva úkony právnej služby) a 2 x 8,39 € režijný paušál (§ 16 ods. 3 vyhlášky). Úhrada bola priznaná v celkovej sume 296,44 €.

Ústavný súd vo zvyšnej časti návrhu týkajúceho sa trov konania nevyhovel.

Priznanú úhradu trov konania je okresný súd povinný zaplatiť na účet právnej zástupkyne sťažovateľky (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 OSP).

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, treba pod právoplatnosťou nálezu uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 27. októbra 2015